Aarhus Symfoni Orkester 26/27

Ludwig van Beethoven

Beethoven 9

Symfonisk Sal
Musikhuset Aarhus
5.-6. november 2026
kl. 19.00

EN TRADITION ÆNDRES...

Aarhus Symfoniorkester er en aktiv medspiller i Aarhus Kommunes fælles klimaplan frem mod 2030. Som led i arbejdet med at mindske vores klimaaftryk vil solister og dirigenter fremover takkes uden blomster eller lignende fysiske gaver.

PROGRAM

Ludwig van Beethoven (1770-1827)

Symfoni nr. 9 (1822-24) — 70 min.

1 Allegro ma non troppo, un poco maestoso
2 Scherzo. Molto vivace
3 Adagio molto e cantabile
4 Finale. Presto

Varighed i alt ca. 80 min.

SÆRLIG TAK

Koncerterne er støttet af Knud Højgaards Fond. KNUD HØJGAARDS FOND

MEDVIRKENDE

Dirigent
Dmitry Matvienko

Matvienko trådte ind på den internationale musikscene med faste skridt, da han i 2021 vandt Malko-konkurrencen for unge dirigenter. Konkurrencen fører et hav af engagementer med sig, heriblandt en koncert med Aarhus Symfoniorkester. Det var kærlighed ved første musikalske blik mellem dirigent og orkester, og Dmitry Matvienko blev derfor udnævnt til og har været Aarhus Symfoniorkesters chefdirigent siden sæson 2024/25.

Sopran
Hailey Clark

MDen amerikanske sopran Hailey Clark vandt den østrigske musikteaterpris for bedste kvindelige hovedrolle for sin debut på Salzburger Landestheater. Hailey Clark underviser desuden i sang på Vanderbilt Universitys Blair School of Music – og ud over sin klassiske karrieren er hun også singer-songwriter.

Mezzosopran
Kristina Hammarström

Den svenske mezzosopran Kristina Hammarström er en meget alsidig sanger, hvis repertoire spænder over opera, kammermusik, symfoniske vokalværker og tidlig musik. Hun har optrådt på nogle af verdens mest prestigefyldte scener, herunder Teatro alla Scala, Staatsoper Wien og Opéra National de Paris.

Tenor
Bror Magnus Tødenes

Den norske tenor Bror Magnus Tødenes bliver kaldt for et af Skandinaviens mest begavede vokaltalenter i de senere år og fik sin professionelle operadebut som kun 21-årig. Tødenes har optrådt på nogle af de mest prestigefyldte operahuse i Europa, herunder Wiener Staatsoper, Opéra de Lyon og Théâtre du Capitole de Toulouse.

Bas
Taras Berezhansky

Ukrainske Taras Berezhansky er uddannet på Ukraines Nationale Pædagogiske Universitet og Ukraines Nationale Musikakademi. Han er prisvinder ved den 10. Klaudia Taev-konkurrence for unge operasangere (2. pris, 2017), hvorefter hans internationale karriere begyndte at tage fart.

Kor
Akademisk Kor Århus v/korleder Jonas Rasmussen

Akademisk Kor Århus blev dannet i 1985 og dirigeres i dag af Jonas Rasmussen. Det er et af Danmarks førende professionelt arbejdende amatørkor og består af sangere i alderen 20-35 år med tilknytning til musiklivet omkring Aarhus Universitet og Det Jyske Musikkonservatorium. Ud over konkurrence- og turnévirksomhed sætter Akademisk Kor Århus en ære i at udbrede kendskabet til den danske sangskat via koncerter og indspilninger.

Kor
Ungdomskoret Aarhus v/korleder Jonas Rasmussen

Aarhus U er et blandet ungdomskor med base i Aarhus Domkirke, bestående af 40 unge sangere i alderen 15–25 år. Under ledelse af Jonas Rasmussen har koret markeret sig som en central aktør i det danske vokale vækstlag. Koret er kendt for sin genrenysgerrige tilgang til repertoire og bevæger sig ubesværet mellem klassisk, rytmisk, folkemusik og alt derimellem.

Beethoven 9

af Christina Blangstrup Dahl

Det mest ikoniske værk i koncertsalen: Beethovens 9. symfoni er indbegrebet af den klassiske orkestermusik for musikelskere overalt på kloden. Vi er fælles om at få gåsehud, når de menneskelige stemmer forener sig med musikken i den ekstatiske sidste sats.

Gennem 200 år har netop denne symfoni fejret frihed og fællesskab. I dag er den mere end nogensinde før et levende, organisk bevis på, at den store klassiske musik er en samlende og styrkende kraft.

Den 9. symfoni er symbolet på mødet med musikken, med glæden – med det allerstørste i livet. Den er simpelthen en del af vores fælles musikalske arv – helt bogstaveligt: Noderne til værket er udnævnt til verdensarv af UNESCO. Til koncerten i Symfonisk Sal kan du således møde den helt store musik en ganske almindelig novemberaften: Verdensarv i hverdagen.

Beethoven: Symfoni nr. 9

Radikal. Hvis der er ét ord, der kendetegner Beethoven, så må det være dette. Han var skelsættende, revolutionerende og fornyende. Symfoniens tyngde og betydning kan simpelthen ikke overvurderes.

Det er også en symfoni, som risikerer at blive uretfærdigt behandlet. Beethovens 9. symfoni er nemlig lidt ligesom juleaften: Man risikerer at glæde sig så meget til den største pakke, at man helt glemmer at koncentrere sig om resten. Den største pakke er her – naturligvis – den mageløse fjerdesats. For lad os bare indrømme det: Det er koret, som de fleste af os er kommet for at høre i dag. Men heldigvis ER symfonien lidt ligesom juleaften: Beethoven giver os nemlig gavmildt en række gaver at pakke ud, inden vi når til klimaks i fjerde sats.

Den altoverskyggende bevægelse i symfonien går fra kamp og kaos til afklaret, overvældende jubel. Men allerede i første sats får vi små glimt af det tema, som vi alle sammen sidder og glæder os til i sidste sats. Satsen begynder ellers med åbne klange (kvinter) – næsten som om orkestret stadig er i gang med at stemme. Beethoven begynder med andre ord helt fra begyndelsen, og de første 16 takter er uden en sikker fornemmelse af hverken rytme eller toneart.

Nogen har kaldt denne symfoni for en skabelsesmyte. Det er naturligvis efterrationalisering, skabt i bevidstheden om, hvor stor symfoniens betydning er for musikhistorien. På den anden side er det let at forestille sig symfonien som en skabelsesberetning: Vi lægger ud her med verdens skabelse ud af ingenting, og gennem symfonien bevæger vi os fra mørke og kaos til lys og orden. Det gælder også i denne sats, hvor vi begynder i den mørke d-mol og slutter i den lyse D-dur. Var det så faktisk Beethovens intention at sætte sin symfoni ind i denne skabelsesberetning? Vi ved det ikke. Men mennesket er et historiefortællende dyr, og hvis denne fortælling giver os et endnu større udbytte af en af musikhistoriens helt store kunstværker, så fred være med det. Ikke mindst giver det rigtig god mening i forhold til første sats, der ellers kan virke mindre helstøbt og/eller lettilgængelig, end man måske ville forvente af en komponist af Beethovens kaliber. Men: It's a feature, not a bug. Med andre ord: Vær forvisset om, at Beethoven vidste, hvad han gjorde.

Diverse analytikere af symfonien har tyet til religion, filosofi og – i Wagners tilfælde – et meget langt digt af Goethe i forsøget på at forklare symfonien. Musikelskere, filosoffer og ikke mindst religiøse mennesker har op gennem tiden stået i kø for at forklare, hvorfor denne symfoni er indbegrebet af netop deres livssyn. Rigtigt overbevisende er de mange forsøg imidlertid mest for dem, der deler synspunktet. I bund og grund er vi mennesker bare meget små i mødet med kunsten.

Anden sats er en tredjesats. Med andre ord bytter Beethoven rundt på den hidtil gængse rækkefølge af satser og placerer scherzoen før den langsomme sats. Satsen indledes med en serie voldsomme paukeslag – som for at slå idyllen i stykker. Denne scherzo er ikke munter morskab; det er blodig alvor, og selv træblæsernes ellers så milde skæmterier lægger sig snarere i paukens slipstrøm end i en gængs dansant scherzo. Det er voldsom, næsten rå musik, kun nødtørftigt forklædt som tidligere tiders så tilforladelige scherzosats med oboens legende løb og hornenes deltagelse i løjerne i satsens midterdel. Satsen igennem forsøger paukerne gentagne gange at slå idyllen i stykker; første sats' kaos lurer stadig i skyggerne.

Hvis man skulle have lyst til at få en større forståelse for musikhistorien i almindelighed og for Beethovens betydning for den i særdeleshed, så gå hjem og sæt tredjesatsen fra en wienerklassisk symfoni på efter koncerten – og sammenlign den så med denne sats. Der er en verden til forskel, og sammenligningen gør det tydeligt, hvorfor Beethoven spiller så vigtig en rolle for musikken: Ikke bare er han en mageløs komponist; han afleverer også musikhistorien et andet sted, end han begyndte. Farvel til wienerklassikken og goddag til den storladne og ikke mindst voldsomme romantik.

Tredje sats er en sælsomt idyllisk sag. Sælsomt, fordi vi lige har været igennem anden sats' harske univers – og idyllisk, fordi vi i denne sats møder den Beethoven, der elskede at gå tur i naturen og skrev Pastorale-symfonien. Der er en mildhed over de helt vidunderlige temaer, som om Beethoven her lægger grundlaget for den jublende næste sats. Satsen er for øvrigt struktureret som en dobbelt variationsform – hvilket betyder, at der er to temaer, der bliver varieret på skift.

Egentlig står denne symfoni i den mørke d-mol – men i sidste sats går vi over i "søstertonearten", den lyse, triumferende D-dur. Satsen lægger voldsomt dramatisk ud (Wagner kaldte begyndelsen for "Rædselsfanfaren"). Ligesom i første sats begynder vi med noget, der næsten minder om stemmetonen – og derefter får vi hentydninger til hver af de tre satser, vi lige har hørt. Små blæsersteder veksler med korte strygerfraser, og endelig bryder temaet igennem i de dybe basser og spreder sig derefter rundt i orkestret, hvor det langsomt bygges op Og endelig, endelig bryder bassen ud i sang efter en reprise af "rædselsfanfaren": "O Freunde, nicht diese Töne! Sondern laßt uns angenehmere anstimmen, und freudenvollere." Teksten er skrevet af Friedrich Schiller, men det første citat her er faktisk skrevet af Beethoven selv. Dermed stiller han sidste sats i modsætning til det "kaos", han selv har skabt i de første satser. Følelsen af at nå orden efter kaos, lys efter mørke er ikke bare en mavefornemmelse, men en realitet – i tekst såvel som i musik.

Efter det første klimaks begynder en lang række variationer i først træblæserne og derefter i resten af orkestret – og så får vi langt om længe det klimaks, som vi kender så godt: Koret sætter ind med "Freude, schöner Götterfunken". En omvej skulle Beethoven også selv på under arbejdet med symfonien – i dén grad: I hans efterladte notesbøger finder vi mere end 200 skitser til "An die Freude"-temaet. Det kan godt være, at melodien lyder indlysende, men den er resultatet af mange, mange timers hårdt arbejde. Sådan er det tit med klassisk musik (og det meste andet i livet, når man tænker nærmere over det).

Satsen igennem får vi en række variationer, flere steder, hvor koret er i centrum – "Seid umschlungen"-temaet er gåsehudsfremkaldende! – og en fantastisk dobbeltfuga. Faktisk er satsen så omfangsrig, at den kan siges at være en symfoni i symfonien. Med lidt god vilje har den nemlig samme form som en hel symfoni, bare spillet uden pauser.

Symfonien blev en gigantisk succes. For første gang i 12 år dirigerede Beethoven selv – eller rettere, han var på scenen og lavede fagter. Men han var også næsten fuldstændig døv på dette tidspunkt, så musikerne havde fået ordre til i stedet at rette sig efter kapelmesteren. Da musikken stoppede og bifaldet begyndte, var Beethoven ikke færdig, og altsolisten måtte blidt vende ham om mod det tiljublende publikum. For øvrigt vidste publikum, at Beethoven ikke kunne høre dem, og derfor viftede de med lommetørklæder og hatte, så han kunne se bifaldet, selvom han ikke kunne høre det.

Musik forener mennesker, og Beethovens 9. symfoni måske mere end noget andet værk. Den åbner hver eneste sæson af de navnkundige festspil i Bayreuth, og efter Murens fald dirigerede Leonard Bernstein en version juledag i 1989 med musikere fra både Øst- og Vesteuropa, hvori han erstattede ordet "Freude" med "Freiheit". Det blev også Bernsteins sidste opførelse af symfonien. Verden over spilles den ofte for at markere årsskiftet, ikke mindst i Japan – og så har den fungeret som midlertidig nationalmelodi for så forskellige stater som Kosovo og Rhodesia. Det er ikke bare en musikalsk milesten, men også et symbol for fællesskab og universelle, altfavnende idealer.

Rigtig god koncert.

BAGGRUNDSHISTORIE

Læs Peer Kjær Andersens supplerende artikel om Beethovens 9. symfoni på vores hjemmeside:

www.aarhussymfoni.dk/baggrundshistorier

An die Freude (Til glæden)

Tekst: Friedrich Schiller (teksten i kursiv er tilføjet af Beethoven)
Oversættelse: Christina Blangstrup Dahl

Recitativ; baryton

O Freunde, nicht diese Töne,
sondern lasst uns
angenehmere anstimmen,
und freudenvollere.

Bas og kor

Freude, schöner Götterfunken,
Tochter aus Elysium!
Wir betreten feuertrunken,
Himmlische, dein Heiligtum!
Deine Zauber binden wieder
was die Mode streng geteilt;
alle Menschen werden Brüder,
wo dein sanfter Flügel weilt.

Solokvartet

Wem der grosse Wurf gelungen
eines Freundes Freund zu sein,
wer ein holdes Weib errungen
mische seinen Jubel ein!

Solokvartet og kor

Ja, wer auch nur eine Seele
sein' nennt auf dem Erdenrund!
Und wer's nie gekonnt, der stehle
weinend sich aus diesem Bund.
Freude trinken alle Wesen
an den Brüsten der Natur!
alle Guten, alle Bösen
folgen ihrer Rosenspur.
Küsse gab sie uns und Reben,
einen Freund geprüft im Tod;
Wollust ward dem Wurm gegeben,
und der Cherub steht vor Gott!

Tenor og kor

Froh, wie seine Sonnen fliegen
durch des Himmels prächt'gen Plan,
laufet, Brüder, eure Bahn,
freudig wie ein Held zum Siegen.

Kor

Freude, schöner Götterfunken,
Tochter aus Elysium ...
wo dein sanfter Flügel weilt.
Seid umschlungen, Millionen!
Diesen Kuss der ganzen Welt!
Brüder! überm Sternenzelt
muss ein lieber Vater wohnen.
Ihr stürzt nieder, Millionen!
Ahnest du den Schöpfer, Welt?
Such' ihn über'm Sternenzelt!
Über Sternen muss er wohnen.

Recitativ; baryton

Oh, venner, ej disse toner,
heller' lad os
skønnere istemme,
og glædeligere.

Bas og kor

Glæde, givet os af guder,
Datter fra Elysium!
Flammedrukne vi betræder
Himmelske, din helligdom!
Ved din kraft igen forbindes
Hvad skik og brug helt slog i skår;
Alle men'sker vil besindes
Hvor din blide vinge slår.

Solokvartet

Hvem der venners venskab finder
Skatter, skytter det formår
Hvem der kvinders nåde vinder
Slut dig til vort jubelkor!

Solokvartet og kor

Hvem der blot en eneste anden
kalde kan på kloden vor!
Og den, der fejler, tåreblændet
flygte må fra vores kor!
Glædens vælde væsners munde
fylder frit naturens magt!
Alle gode, alle onde
Følger hendes rosenpragt.
Kys vi fik og eviglivet,
lutres i døden hun vennen lod;
Vellyst endog ormen givet,
Og keruben stedt for Gud.

Tenor og kor

Glad, som hans sole fejer
Gennem himlens prægtige plan,
Følg dog, brødre, jeres bane,
Glade, som en helt til sejr.

Kor

Glæde, skønne guders gnister
Datter af Elysium ...
Hvor din blide vinge slår.
Fast i favntag, millioner!
Verdensaltets blide kys!
Brødre! over stjerners lys
her en elsket fader troner.
Hid I styrter, millioner!
Aner du vor skaber alt?
Søg ham over stjerners lys!
Her en elsket fader troner.

Solokvartet og kor

Freude, schöner Götterfunken,
Tochter aus Elysium!
Wir betreten feuertrunken,
Himmlische, dein Heiligtum!
Deine Zauber binden wieder
was die Mode streng geteilt;
alle Menschen werden Brüder,
wo dein sanfter Flügel weilt.

Tenor og kor

Froh, wie seine Sonnen fliegen
durch des Himmels prächt'gen Plan,
laufet, Brüder, eure Bahn,
freudig wie ein Held zum Siegen.

Kor

Freude, schöner Götterfunken,
Tochter aus Elysium ...
wo dein sanfter Flügel weilt.
Seid umschlungen, Millionen!
Diesen Kuss der ganzen Welt!
Brüder! überm Sternenzelt
muss ein lieber Vater wohnen.
Ihr stürzt nieder, Millionen!
Ahnest du den Schöpfer, Welt?
Such' ihn über'm Sternenzelt!
Über Sternen muss er wohnen.

Solokvartet og kor

Freude, schöner Götterfunken,
Tochter aus Elysium!
Wir betreten feuertrunken,
Himmlische, dein Heiligtum!
Deine Zauber binden wieder
was die Mode streng geteilt;
alle Menschen werden Brüder,
wo dein sanfter Flügel weilt.

Solokvartet og kor

Glæde, givet os af guder,
Datter fra Elysium!
Flammedrukne vi betræder
Himmelske, din helligdom!
Ved din kraft igen forbindes
Hvad skik og brug helt slog i skår;
Alle men'sker vil besindes
Hvor din blide vinge slår.

Tenor og kor

Glad, som hans sole fejer
Gennem himlens prægtige plan,
Følg dog, brødre, jeres bane,
Glade, som en helt til sejr.

Kor

Glæde, skønne guders gnister
Datter af Elysium...
Hvor din blide vinge slår.
Fast i favntag, millioner!
Verdensaltets blide kys!
Brødre! over stjerners lys
her en elsket fader troner.
Hid I styrter, millioner!
Aner du vor skaber alt?
Søg ham over stjerners lys!
Her en elsket fader troner.

Solokvartet og kor

Glæde, givet os af guder,
Datter fra Elysium!
Flammedrukne vi betræder
Himmelske, din helligdom!
Ved din kraft igen forbindes
Hvad skik og brug helt slog i skår;
Alle men'sker vil besindes
Hvor din blide vinge slår.

SYMFOBUSINESS et unikt partnerskab på tværs af symfoni, udvikling & erhverv

SYMFOBUSINESS SÆRLIGE GIVERE

AAGE OG JOHANNE LOUIS-HANSENS FOND · STIBOFONDEN · Per og Lise Aarsleff Fond · Bjerres Bureau

SYMFOBUSINESS PLATINPARTNERE

SCHOUW+CO · KELD HEINE MORTENSEN

SYMFOBUSINESS SØLVPARTNERE

STUDENTERHUS AARHUS · SPAREKASSEN KRONJYLLAND · KAUFMANN SINCE 1908 · FYNSKE BANK · WINELAB

Partnerskaber

Tag del i et af flere levende værdi- og oplevelsesfællesskaber hos Aarhus Symfoniorkester.

SymfoBusiness
Indgå i orkestrets erhvervsnetværk og berig din direktion, din virksomhed og dine ansatte med frugterne af et unikt samarbejde.
www.aarhussymfoni.dk/symfobusiness

Fadderskab
Tegn et personligt, fonds- eller firmabaseret fadderskab og støt orkestrets fond.
www.aarhussymfoni.dk/fadder

Særlig privat giver
En mulighed for dig som ønsker at bidrage med støtte, der ligger ud over støttemulighederne ved personligt fadderskab.
www.aarhussymfoni.dk/saerlig-privat-giver

KONCERTBESÆTNING

VIOLIN I
Cristian Chivu Ivan
Stanko Madic**
Johanna Tolvanen
Tue Lautrup
Ian van Rensburg
Thea Clemson Andersen
Todd Cadieux
Katrin Djordjevic Sønnichsen
Matthias von Niessen
Matthias Gahl
Nadia Kornilova
Hayato Ishibashi

VIOLIN II
Sarah Lucy Foldager
Sabine Sergejeva*
Birgitte Bærentzen Pihl
Søs Nyengaard
Pernille Jönsson Nüchel
Nefelina Musaelyan
Peter Clemson Steensgaard
Malwina Galara
Raven Mischke*
Violina Petrova**

BRATSCH
Elisabeth Lund Tomter
Zane Kalnina
Nikolaj Lind Pedersen
Lars Kvist
Eva Paulin
Johannes Pihl Guldberg
Kirsten Buus Szakacs*
Robert Karlsson**

CELLO
Brian Friisholm
Håvard Bilsbak**
Jens Lund Madsen
Ananna Lützhøft
Chiao-Hui Hwang
Fang-Yu Liang

KONTRABAS
David McIlfatrick
Samuel Beck-Johnson
Christian Jørgensen
Theodor Ditrich
Aleksander Gorny**

FLØJTE
Kaja Marie Andersen**
Toril Vik Kjøller
Judith Wehrle

OBO
Oliver Nordahl
Malene Bjerg Poulsen
Lisa Anna Gross

KLARINET
Mathias Vik Kjøller
Vibeke Kærsgaard Lembcke
Kristian Flagstad

FAGOT
Maksim Karpinskii
Eric Beselin
Sennen Costa**

HORN
Flemming Aksnes
Lisa Maria Cooper
Luís Mota
Nicole Linning*

TROMPET
Christian Sebastian
Deleurang**
Kim Hansen

BASUN
Fabrice Godin
Christian Tscherning Larsen

BASBASUN
Jens Vind

PAUKER
Nikolai Petersen

PERCUSSION
Rasmus Clemens**
Linda Sjökvist**
Gianluca Grugni**

**kontraktansat assistent*
***timeansat assistent*

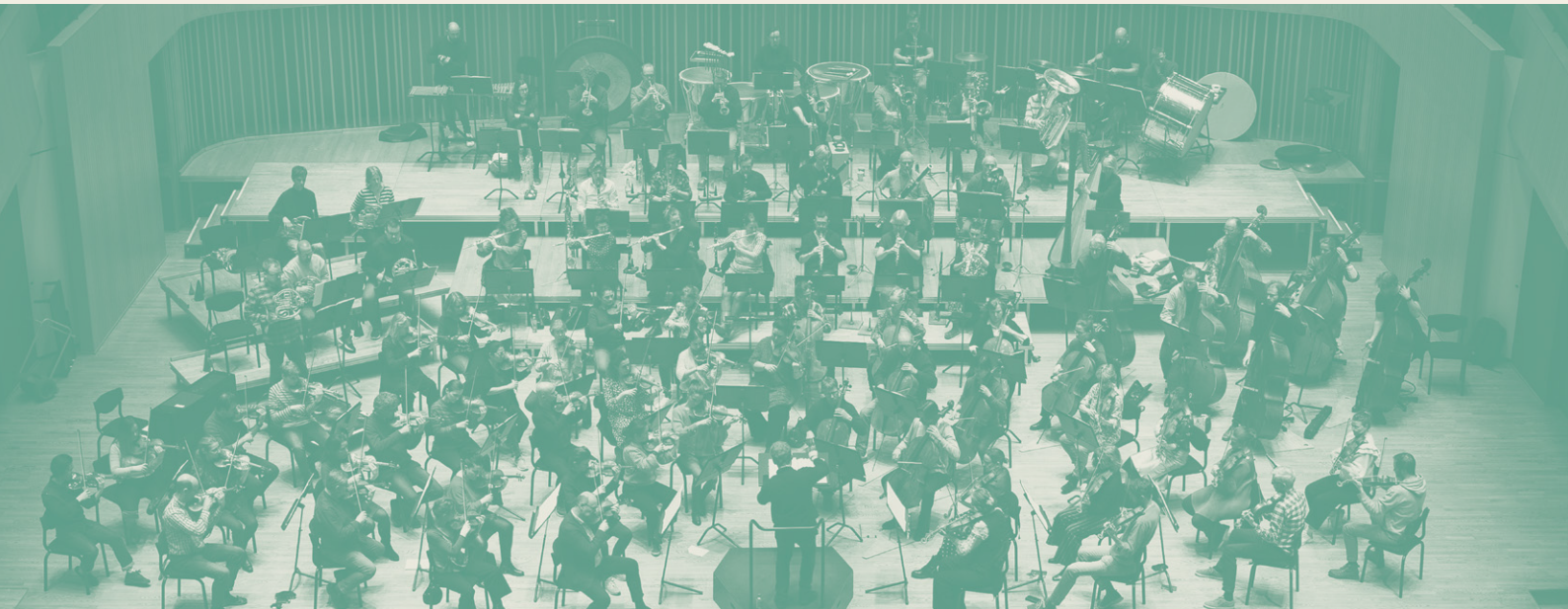

Händels Messias

10.-11. december 2026 kl. 19.00
100-395 kr.

Lad julestemningen sænke sig med musikkens velklang, når Händels ikoniske toner strømmer gennem Symfonisk Sal.

Læs mere om koncerten på:
aarhussymfoni.dk/koncerter

God fornøjelse!

Bare koncentrer dig om musikken

Bagefter skal vi nok opdatere dig med de vigtigste nyheder

Jyllands-Posten

Vær med til at støtte

Aarhus Symfoniorkester

Bliv medlem af
Aarhus Symfoniorkesters Venner

Husk at venneforeningen holder gratis optakt for alle før hver torsdagskoncert.

Se programmet på www.asov.dk

Medlemskab giver fri adgang til særlige prøver/generalprøver, gratis medlemsblad samt uvurderlig støtte til byens orkester.

Meld dig ind på www.asov.dk

eller ved henvendelse til formand Tove Christensen, dr. med.
asov.tc@gmail.com

MUSIKHUSET AARHUS

Kom tæt på Aarhus Kammerorkester

Det nye år byder på to koncerter med Aarhus Kammerorkester. Oplev den unikke 360° koncert, og vær med til at fejre kvinderne i musikken med idéhistoriker Louise Rognlien og dirigenten Johanne Sofie Bech Madsen.

360° Symfonisk Oplevelse
6. februar

Kvinde, musik, frihed
13. marts